

דף עט.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן שי סעיף א

עיין לעיל דף עח. עין משפט ז

עין משפט ג.

ח"מ סימן שי סעיף ב

ב ד. המשכיר שאמר לשוכר חמור זה אני משכיר לך אם שכרו לרכוב עליו או לכלי זכוכית^א ומתה בחצי הדרך אם יש בדמיה ליקח בהמה אחרת יקח, ואם אין בדמיה ליקח שוכר אפי' בדמי כולה עד שיגיע למקום שקע עמו. ואם אין בדמיה לא לקנות ולא לשכור נותן למשכיר שכרו עד אותו מקום ואין לו עליו אלא תרעומת^ל.

ואם שכרה למשא הואיל ואמר לו חמור זה ומת בחצי הדרך אינו חייב להעמיד לו אחר, אלא נותן לו שכרו עד חצי הדרך ומניח לו נבלתו.

הגה: וי"א דאפי' שכרו למשא דינו כשכרו לרכיבה^מ. ומה שאמרו נותן לו שכרו עד מחצית הדרך איירי ביכול השוכר למכור סחורתו שם^נ, או שיכול לשכור חמור אחר עד המקום שצריך לילך אבל בלא"ה אינו נותן לו כלום משכרו שהרי לא עזר לו בכלום.

עין משפט ד.

ח"מ סימן שי סעיף א

עיין לעיל דף עח: עין משפט ג

עין משפט הו.

ח"מ סימן שי סעיף ב

עיין לעיל עין משפט ג

כ. רמב"ם שם הלכה ב' מגמ' ע"ט ע"א והראב"ד השיגו דאין הבדל בין רכיבה למשא. והב"י כתב שגירסת הרמב"ם והרי"ף בגמ' היא השוכר חמור "לרכוב".

ל. שהשכיר לו בהמה חלשה כזו שמתה לו בחצי הדרך. סמ"ע ס"ק ח'.

מ. הראב"ד שם.

נ. כ"כ התוס' בתירוץ שני בע"ט ד"ה אילו, ואפי' שיכול למכור סחורתו כאן במעט ריוח הרי יכול למכור סחורתו כיון שהמשכיר לא פשע ונאנס במיתת הבהמה. סמ"ע ס"ק י'.

עין משפט זז.

הו"מ סימן שיא סעיף ד

ד. אמר המשכיר ספינה "זו" אני משכיר לך והשוכר אמר להוליך בה יין "זה" וטבעה אם נתן השכר למשכיר אינו יכול להחזירו^ז, ואם עדיין לא נתן לא יתן, שאין זה יכול להביא ספינה זו עצמה ולא השוכר יכול להביא יין "זה".

עין משפט ט

הו"מ סימן שיא סעיף ב

ב. השוכר ספינה וטבעה לו בחצי הדרך^ז, אם אמר לו ספינה זו אני משכיר לך, ושכרה השוכר להוליך בה יין סתם אע"פ שנתן לו השכר יחזיר המשכיר כל השכר שהרי השוכר אומר לו תביא לי הספינה הזו עצמה ששכרתי כי יש הקפדה בספינה "זו" שהשכרתי ואני אביא בה יין מכל מקום^ז.

הגה: ואם אפשר להוציא הספינה מן הים^ז ולהשכיר ספינה אחרת בדמיה צריך להשכיר וכמו שנתבאר סי' ש"י סעיף ב'.

ס. מברייתא שם ע"ט ע"א וכרב פפא. והטעם, כיון שהוא מוחזק יכול לומר לו המשכיר לבעל היין מזלך גרם כיון שלא תוכל לקיים תנאך להביא "יין זה" בעצמו אין לך עלי כלום. ולא דמי ליין סתם וספינה זו, שצריך בעל הספינה להחזיר הדמים אף שכבר קיבלם, ששם בעל היין יכול לומר הריני מוכן לקיים התנאי ליתן לך שכירותך כשתעביר ייני והמניעה היא מצידך שספינתך זו טבעה ויש לו מקום להפקיד, אבל כאן שאין שום אחד יכול לקיים תנאו הולכים אחר המוחזק. סמ"ע ס"ק ו'.

ע. מברייתא ע"ט ע"א ובגמ' שם בע"ב.

פ. הגם שאותו יין ג"כ טבע שהרי אמר לו יין סתם ולא אמר לו "יין זה" ומדברי הש"ך משמע אף דהיין לא נטבע יכול לעכב ולומר לו הבא לי דוקא ספינה זו ואם לאו מחזיר לו שכרו שגבה ממנו.

ומ"מ דוקא בטבעה הספינה אבל אם הספינה לא טבעה אף שאמר לו ספינה זו, אין יכול לעכב את שכרו אם מביא לו ספינה אחרת אפי' שאמר לו ספינה זו. ועיין בקצות.

צ. והטיפול על השוכר. והנתיבות בס"ק ב' כתב דזה תלוי בפלוגתא השו"ע והרמ"א באמר לו חמור זה ושכרו למשא דלהשו"ע אין הנבילה משועבדת ולהרמ"א הנבילה משועבדת.

דף עט:

עין משפט א.

ח"מ סימן שיא פעיף ג

ג. אמר לו ספינה סתם אני משכיר לך ושכרה השוכר להוליק בה יין
 "זה" אע"פ שלא נתן לו מהשכירות כלום חייב ליתן לו כל השכר
 שהרי המשכיר אומר לו הבא לי היין עצמו ואני אביא לך ספינה
 אחרת^ק, ומ"מ צריך לנכות כדי הטורה של חצי הדרך שאינו דומה
 המטפל בהולכת הספינה לאדם שיושב בטל.

הגה: וי"א דאינו נותן לו אלא שכירות מחצי הדרך^ר.

עין משפט ב.

ח"מ סימן שיא פעיף ד

ד. אמר המשכיר ספינה "זו" אני משכיר לך והשוכר אמר להוליק בה
 יין "זה" וטבעה אם נתן השכר למשכיר אינו יכול להחזירו^ש, ואם
 עדיין לא נתן לא יתן, שאין זה יכול להביא ספינה זו עצמה ולא השוכר
 יכול להביא יין "זה".

ק. כתב ה"ה בפ"ה משכירות הלכה ג' בשם הרמב"ן והרשב"א דאין לומר שאם השוכר
 היה רוצה להחליף יין זה ביין סתם למשא שלא יהיה רשאי, דודאי רשאי לעשות כן
 דאין בזה קפיידא דמה איכפת למשכיר בין יין זה או יין אחר, אלא שכאן מצא המשכיר
 מקום הקפיידא לנוח, ונחה.

ר. היינו כפי השיעור שהוליקו והיא דעת הרא"ש בב"מ פ"ו סי' י"א דכל אונס שאירע
 לבעה"ב שלא הו"ל לידע יותר מן הפועל ההפסד הוא של הפועל, וכן פסידא דלא
 הו"ל לשוכר לידע יותר מן המשכיר, הוא פסידא דהמשכיר שהוא בא להוציאו מן השוכר.
 מיהו אם כבר קיבל המשכיר כל השכר שהוא מוחזק כתבו התוס' בב"מ ע"ט ע"ב בד"ה
 אי, דא"צ להחזיר כיון שמוכן לקיים תנאו.

אבל מר"ן פסק כדעת הרי"ף והרמב"ם דס"ל דאין לדמות זה לשוכר ומשכיר או פועל
 ובעה"ב דעלמא ששם אין למשכיר או לפועל פסידא כי אם שכר טרחתו, משא"כ כאן
 דבעל הספינה המשכיר הפסיד כל ספינתו משום כך כפועל בטל לשוכר יש לו כיון
 שהמשכיר מוכן לקיים תנאו. סמ"ע ס"ק ה'.

ש. מברייתא שם ע"ט ע"א ורכב פפא. והטעם, כיון שהוא מוחזק יכול לומר לו המשכיר
 לבעל היין מזלך גרם כיון שלא תוכל לקיים תנאך להביא "יין זה" בעצמו אין לך עלי
 כלום. ולא דמי ליין סתם וספינה זו, שצריך בעל הספינה להחזיר הדמים אף שכבר קיבלם,
 ששם בעל היין יכול לומר הריני מוכן לקיים התנאי ליתן לך שכירותך כשתעביר ייני
 והמניעה היא מצידך שספינתך זו טבעה ויש לו מקום להפקיד, אבל כאן שאין שום אחד
 יכול לקיים תנאו הולכים אחר המוחזק. סמ"ע ס"ק ו'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ג.

ח"מ סימן שיא פ"ה ה

ה. שכר ספינה סתם להוליך בה יין בסתם וטבעה הספינה ואין אחד מהם רוצה להשלים העיסקא חולקים בשכר^ה. אבל אם זה מביא יין אחר להעביר והמשכיר אינו מביא לו ספינה אחרת אפי' נתן כבר השכר למשכיר מוציאו מתחת ידו^א.

עין משפט ד.ה.ו.ז.

ח"מ סימן שיא פ"ה ו

ו. השוכר הספינה ופרק אותה בחצי הדרך נותן לו שכרו מושלם^ב, ואם מצא השוכר מי שישכיר אותה עד מקום שקבעו יכול להשכירה ויש לבעל הספינה עליו תרעומת^ג.

הגה: מ"מ צריך לתת לבעל הספינה הפחת בהוצאת הסחורה הראשונה ובהכנסת השניה.

ז. מכר את כל הסחורה שבספינה לאדם אחר במחצית הדרך וירד ממנה ועלה הלוקח, המשכיר נוטל חצי שכר מהראשון ושכר חצי הדרך מהשני^ד. ויש לבעל הספינה על הראשון תרעומת, מפני שגרם לו לסבול דעת איש אחר שעדיין לא הורגל בו וכן כל היוצא בזה.

ה. שם במימרא דרב פפא. וכ"כ ה"ה בפ"ה משכירות הלכה ג' בשם הרמב"ן. ומה שחולקין בשכר ולא דמי למשכיר חמור סתם ומת בחצי הדרך שצריך להעמיד לו חמור אחר, ואם לא העמיד אינו משלם לו כלום דשאני שם, שהסחורה שלצורכה השכיר החמור עדיין כאן בעין, והרי זה כמו הביא יינו והשני לא הביא ספינתו. סמ"ע ס"ק ז'.

א. וה"ה הפוך אם בעל הספינה מביא ספינתו אחרת ואין בעל היין מביא את יינו האחר צריך לשלם למשכיר על שכירותו. כ"כ הטור, סמ"ע ס"ק ט'.

ב. אבל מנכה לו כמש"כ הטור והמחבר בסעיף ג'. וכן נראה עיקר לדינא. ש"ך ס"ק ד'. ובבאר הגולה כתב שאינו מנכה לו ע"ש שחילק.

ג. מפני שגרם לו לסבול דעת איש אחר שאינו רגיל איתו כמו שמסיים בסוף. סמ"ע ס"ק י"ב.

ד. שם בברייתא ע"ט וכאוקימתא דגמ' שם.

עין משפט ז.ט.י.כ.

הו"מ סימן שח סעיף ג

ג. השוכר את החמור לרכוב עליו יכול להניח עליו כסותו^ה ודבריו האישיים ומזונותיו של אותו הדרך, יותר מכך הרי בעל החמור מעכב עליו.

והמשכיר שהוא בעל החמור מניח עליו שעורים ותבן ומזונות של אותו היום, ויותר על זה השוכר מעכב עליו^י מפני שאפשר לו לקנות בכל מלון, וכל זה בשוכר סתם ובאין מנהג קבוע, אבל במקום שיש מנהג ידוע הכל לפי המנהג^ז.

עין משפט ל.

הו"מ סימן שח סעיף א

א. השוכר בהמה להרכיב עליה איש לא ירכיב עליה אשה^ח ולא גוי שמין הסתם אינו מקפיד על ממונו של ישראל^ט. אבל שכרה לרכיב עליה אשה מרכיב עליה איש.

הגה: וי"א דזה לכתחילה אבל אם עבר והרכיב עליה אשה שהיא כבדה וניזוקה הבהמה אינו חייב לשלם^י, ויש חולקין.

ה. כ"כ הטור ויש גורסין "כסתו" מלשון כר וכסת שהיא כבדה יותר דכסתו פשיטא דזה בכלל בגדיו. סמ"ע ס"ק ו'.

ו. הגם דמזונותיו על השוכר כמבואר בסי' של"ח סעיף ד' מ"מ איירי כאן בהתנו בניהם או שהשוכר יכול לומר לו בכל מקום תקנה מזונותיו ואני אשלם. כ"כ בפעמוני זהב.

ז. וכן אמרו בשכירות פועלים בב"מ פ"ג ע"א.

ח. מברייתא בב"מ ע"ט ע"ב, ואשה אינו מרכיבה מטעם שהיא כבידה. סמ"ע ס"ק א'.

ט. כ"כ בסמ"ע ס"ק ב'.

י. כיון שעשויה לרכיבה גם לאשה. ואע"פ ששומר זה אמר לו שירכיב עליה איש מ"מ לא הוי פשיעה במה שהרכיב עליה אשה דגם אם היה אומר לו להרכיב עליה אשה היה מסכים רק שהיה צריך להוסיף לו בשכירות, וע"כ גם זה יוסיף לו בשכירות ופטור מאונסין. סמ"ע ס"ק ג'.

ודוקא כשהשוכר הוא שאמר אני משכירה לאיש וע"כ אם הרכיב עליה אשה יוסיף לו בשכירות ופטור אפי' מתה מחמת רכיבה זו, אבל אם המשכיר הוא שאמר אני משכירה לך לרכיבת איש בזה אם הרכיב עליה אשה ומתה חייב, דהרי קפיד. וי"א ס"ל דאפי' לא אמר המשכיר אלא השוכר, ומתה מחמת מלאכה חייב. אבל אם רכב עליה הגוי לכו"ע חייב דהגוי אינו חס על בהמת ישראל והוי פשיעה גמורה. כ"כ הש"ך בס"ק א'. ובפעמוני זהב האריך דהלכה כדעה ראשונה ברמ"א דפטור, וכ"כ הב"י והסכים עם תלמידי הרשב"א לחלק בן אמר המשכיר או השוכר וכמו שכתב הש"ך. וזו גם דעת הרמ"א לפסוק כ"א

ולכו"ע אם מנהג המקום להתייקר ברכיבת נשים צריך להוסיף למשכיר כפי המנהג.

ח"מ סימן שח פעיף ב

עין משפט מ.נ.

ב. שכרה להרכיב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה אפי' גדולה כ ואפי' מעוברת ומניקה ל.

קמא ע"ש.

כ. ואפי' אמר לו אשה זו יכול לשנות כל שאינה כבירה ממנה, ודוקא כשהבעלים או אחד מבני ביתו של השוכר הולכים עמו, אבל בלא"ה אפי' מכבד לקל יותר אסור, דאין השוכר רשאי להשכיר ומתחייב מכח זה. ש"ך ס"ק ב' ג'.
ל. ואפי' עם התינוק היונק וכן פירש רש"י שם ד"ה השתא.